GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 94. *Joi, 30 Aprilie (12 Maiu).* **1887.**

Conferinţa din Sibiiu.

Raportŭ specialŭ alŭ »Gazetei Transilvaniei« despre conferinţa generală electorală a delegaţilorŭ alegĕtorilorŭ românĭ întrunită la 7 Maiu 1887.

Şedinţa II.

Şedinţa a doua s'a pututŭ ţiné abia Lunĭ, deórece comisiunea de treiḍecĭ numai după trei şedinţe, ţinute Sâmbătă sera, Dumineră înainte şi după ameḍĭ până târḍiu pe la órele 9, 'şi-a pututŭ termina lucrările sale.

Observŭ aicĭ, că discuţiunea în sînulŭ comisiunei a urmatŭ de astădată în cea mai bună armoniă, pe care nimenĭ n'a încercatŭ a o conturba. Dér discuţiunea a fostŭ viu purtată asupra cestiunilorŭ de principiu, carĭ trebue sĕ dea directivă lucrării întregului partidŭ şi sĕ promoveze astfelŭ consolidarea lui. Pe lângă acésta s'a mai discutatŭ cu multă seriositate grava situaţiune actuală, faţă cu care s'a recunoscutŭ din nou necesitatea unei strînse solidaritaţĭ între noi.

Lunĭ la 10 óre a. m. şedinţa a doua şi ultima a fostŭ deschisă de preşedintele *G. Bariţŭ.*

După cetirea şi autenticarea procesului verbalŭ alŭ şedinţei prime s'au cetitŭ mai multe telegrame de felicitare sosite din Deva, Şimleulŭ Silvaniei, Orĕştiă, Oradea-mare, Timişóra etc. etc.

Notarulŭ *Dr. Lucaciu*, cetesce apoi scrisórea ce a adresat'o d. Dr. Alexandru *Mocsonyi* „Luminătorului", prin care declară în numele sĕu şi alŭ celorlalţĭ trei membri ai familiei sale, că aderă fără reservă la conclusele ce le va lua conferinţa din Sibiiu şi că la timpulŭ sĕu dênşii vorŭ sta toţĭ la postulŭ lorŭ.

Pasagiulŭ, în care d. Alex. Mocsonyi accentuéză aderarea la conclusele conferinţei, a fostŭ primitŭ cu repeţite şi însufleţite aplause, carĭ s'au repetatŭ şi la sfêrşitulŭ scrisórei.

D. *V. Babeşŭ,* propune a se lua la cunoscinţă acéstă enunciaţiune politică a Mocsonyescilorŭ şi a se esprima încrederea faţă cu dênşii.

D. *Slavicĭ* nu înţelege cum a venitŭ sĕ se cetéscă aicĭ scrisórea de mai susŭ, care nu este adresată conferenţei, şi adauge: sĕ esprimămŭ încrederea, dér ne pare fórte rĕu, că nu vedemŭ aicĭ în mijloculŭ nostru pe d-nii Mocsonyescĭ luptândŭ alăturea cu noi!

D. adv. *Crişianŭ* ḍice asemenea, că dorinţa tuturorŭ Românilorŭ ar fi, ca distinşii membri ai familiei Mocsony sĕ nu stea la o parte, ci sĕ vină în adunările nóstre şi sĕ pună umĕrŭ la umĕrŭ cu noi.

D. *V. Damianŭ* observă, că nu acéstă cestiune ci propunerile comisiunei de 30 suntŭ la ordinea ḍilei. Deórece d-nii Mocsonyi s'au declaratŭ de multŭ pentru pasivitate şi în Ungaria, unŭ votŭ eventualŭ asupra atitudinei lorŭ politice ar prejudeca concluselorŭ ulterióre ale conferinţei.

D. *R. Patiţa* se alătură la propunerea acésta, accentuândŭ că, deşi vederile politice ale Mocsonyescilorŭ întêmpină aprobarea tuturorŭ, aicĭ e cestiunea numai de atitudinea nóstră naţională în generalŭ, şi de aceea părtinesce trecerea la ordinea ḍilei.

D. preş. *Bariţŭ* propune în fine de a se lua spre plăcută sciinţă scrisórea d-lui A. Mocsonyi, ceea ce se şi întêmplă între strigăte de „sĕ trăiéscă".

Urméză la ordinea ḍilei raportulŭ comisiunei de 30.

D. *Vincenţiu Babeşiu*, urcându-se la tribună, îşĭ începe raportulŭ sĕu spuindŭ, că acum a treia óră comisiunea conferenţei electorale generale a alegĕtorilorŭ românĭ i-a datŭ onorifica însărcinare de a raporta adunării despre lucrările ei în timpŭ de două ḍile. Inainte de tóte accentuéză, că în împrejurările de faţă nu mai crede de lipsă de a reveni la argumentele ce le-a adusŭ în raporturile sale dela 1881 şi 1884 cu privire la situaţiune. Cunóscemŭ cu toţii fórte bine acéstă situaţiune şi d-nii delegaţĭ sciu prea bine, care suntŭ postulatele nóstre.

In sînulŭ comisiunii s'a discutatŭ din non cestiunea décă împrejurările arŭ cere vr'o modificare în programŭ. S'a aflatŭ numai unulŭ singurŭ în comisiune, care nu s'a pronunţatŭ în contra programei, ci din consideraţiunĭ de oportunitate a cerutŭ numai, ca punctulŭ ântêiu despre autonomia Transilvaniei sĕ se combine cu punctulŭ din urmă privitorŭ la dualismŭ şi sĕ se ḍică că şi despre autonomia Transilvaniei, nefiindŭ la ordinea ḍilei, partida se va pronunţa la timpulŭ sĕu. Dér propunerea acésta n'a fostŭ sprijinită de nimenĭ în comisiune pentru că toţĭ au fostŭ de convingere, că situaţiunea de faţă cere sĕ susţinemŭ şi mai energicŭ ca mai nainte punctulŭ ântêiu alŭ programului şi că chiar între Ungurĭ s'a manifestatŭ unŭ curentŭ, care vorbesce aḍi pentru susţinerea, cu tótă hotărîrea, a acestui punctŭ din parte-ne, pe lângă aceea că acestŭ punctŭ este unulŭ din punctele cardinale ale programului nostru.

Aşadér punctulŭ ântêiu l'amŭ susţinutŭ cu toţii fără nicĭ o reservă, amŭ găsitŭ însĕ că trebue sĕ se facă o modificare în punctulŭ 7. Aicĭ adecă este vorba de tendinţele de maghiarisare urmărite din partea organelorŭ statului şi s'a constatatŭ că dela 1884 încóce s'au manifestatŭ asemenĭ tendinţe în modŭ pronunţatŭ şi din partea reuniunilorŭ şi societăţii maghiare şi de aceea s'a adausŭ la punctulŭ 7, că partida naţională va lupta în contra tendinţelorŭ de maghiarisare, „vină ele din orĭ şi ce parte". (Aprobărĭ). Acesta este uniculŭ adausŭ ce vi-lŭ propune comisiunea. Incolo vĕ recomandă primirea întregului programŭ ca basă a acţiunei nóstre viitóre.

Acuma se nasce întrebarea: ce voimŭ noi cu programulŭ nostru? Voimŭ ca în patria nóstră, care este tocmai aşa a nóstră ca şi a celorlalte popóre ce locuescŭ într'însa, noi cele trei milióne de Românĭ, carĭ ne împlinimŭ tóte datorinţele către dênsa, sĕ ne eluptămŭ drepturile şi putinţa de a ne afirma ca factorŭ publicŭ în statŭ, adecă ca o individualitate română naţională de dreptŭ publicŭ, de care sĕ se ţină sémă şi atuncĭ când e vorba de beneficii, nu numai de sarcinĭ publice. (Aplause).

Noi înţelegemŭ patriotismulŭ ca simţulŭ solidarităţii nóstre cu aceia, cu carĭ chemaţĭ suntemŭ a apĕra cele mai marĭ bunurĭ ale neamului nostru pentru presentŭ şi pentru viitorŭ. Dér cum ilŭ înţelegŭ cei dela putere? Ei pretindŭ că aceste ţĕrĭ suntŭ proprietatea rassei maghiare, care singură constitue factorulŭ de statŭ, căreia prin urmare totŭ ce locuesce pe acestŭ pămêntŭ trebue sĕ'i fiă supusŭ până la nulificarea propriă. (Strigărĭ: Nicĭodată!) Istoria însĕ ne dovedesce, că Românulŭ nu se póte preface nicĭodată în Maghiarŭ. (Strigărĭ: Nu, nicĭodată!) Cu atâtŭ mai puţinŭ se va preface elŭ astăḍĭ, când a ajunsŭ la cunoscinţa de sine, a intereselorŭ, a forţelorŭ şi a solidarităţii sale.

Cei ce credŭ că va veni timpulŭ când Românulŭ se va înmuia, amarŭ se 'nşélă. — Aicĭ raportorulŭ aduce unele doveḍĭ istorice pentru susţinerea afirmărei sale şi adauge că zadarnice vorŭ fi tóte opintirile şi absurdele silinţe ale Maghiarilorŭ pentru asimilarea elementului nostru; dér este şi abnormă şi nenaturală pornirea lorŭ, şi celŭ ce cunósce desvoltarea acestorŭ popóre va recunósce, că lupta naturală va trebui sĕ 'nvinga. (Aprobărĭ).

Décă Românii ar dori peirea Ungariei şi a naţiunei maghiare, continuă d. Babeşŭ, n'arŭ trebui decâtŭ sĕ trécă toţĭ în tabĕra lorŭ, sĕ-i sprijinéscă şi sĕ'i împingă înainte pe calea pe care au apucatŭ; dér acésta Românii nu o voescŭ şi fiindŭ că nu voimŭ sĕ 'i sprijinimŭ de a stărui înainte spre prăpastiă, noi observămŭ pasivitatea pentru Transilvania, respective abstinenţa pentru Ungaria.

Nu voimŭ însĕ sĕ rĕmânemŭ în neactivitate, ci vomŭ stărui sĕ ne organisămŭ, sĕ ne conservămŭ puterile înăuntru, şi în acéstă lucrare vedemŭ garanţia mântuirei nóstre. (Aprobărĭ.) Astfelŭ credemŭ că lucrăm şi moralŭ şi înţelepţesce şi lealŭ. (Aprobărĭ.) — Arată apoi motivele abstinenţei proiectate a Românilorŭ bănăţenĭ şi ungurenĭ, care culminéză în argumentulŭ, că ei voescŭ sĕ feréscă poporulŭ de urmările corupţiunei, terorismului şi presiunei de totŭ felulŭ, şi de aceea acolo, unde vorŭ vedé cu neputinţă continuare luptei pe cale onorifică şi fără periclitarea moralului poporului, se vorŭ abţiné de participarea la alegerĭ. Ḍice mai departe că s'a făcutŭ propunere pentru abstinenţă absolută şi în părţile ungurene, dér maioritatea a susţinutŭ candidarea de deputaţĭ pe basa programului naţionalŭ celŭ puţinŭ în acele cercurĭ, unde nu le va fi cu totulŭ imposibilŭ de a'şĭ validita votulŭ, şi acésta după lungĭ discuţiunĭ s'a şi primitŭ. S'a decisŭ a se face esceptiunĭ dér acésta numai luându-se precauţiunĭ că ele nu vorŭ fi în dauna programului şi partidului naţionalŭ.

După ce s'a discutatŭ atitudinea faţă cu alegerile, a venitŭ la rêndŭ cestiunea, cum sĕ se esecute mai bine decisiunile nóstre. S'a accentuatŭ în prima liniă necesitatea de a aşterne, din partea comitetului centralŭ electoralŭ, unŭ memoriu la Tronŭ, în care sĕ se desfăşure adevĕratele motive ale pasivităţii Românilorŭ ardelenĭ şi ale abstinerei Românilorŭ bănăţenĭ şi ungurenĭ. Ceea ce a îndemnatŭ pe comisiune a recomanda compunerea unui asemenea memoriu, a fostŭ convingerea, că Tronulŭ este rĕu informatŭ despre purtarea nóstră şi despre motivele ei, precum şi despre modulŭ cum suntemŭ trataţĭ în acestŭ statŭ. Ne-amŭ decisŭ sĕ 'ncercămŭ şi pasulŭ acesta, sĕ aducemŭ la cunoscinţa Maiestăţii Sale adevĕrata stare a lucrurilorŭ, ca sĕ véḍă că ne aflămŭ într'o crisă grea şi sĕ scie, care este disposiţiunea în sînulŭ poporului românŭ şi ce piedecĭ trebue sĕ se delăture, pentru ca sĕ se facă posibilŭ, ca acestŭ poporŭ în vreme de nevoiă sĕ desvolte acelŭ entusiasmŭ, ce se recere pentru apĕrarea monarchiei.

Vorbesce apoi de apĕrarea causei române în pressa europénă şi ḍice că s'a făcutŭ şi în acéstă privinţă ce s'a pututŭ, ḍicêndŭ că de aci înainte încă şi mai multŭ suntemŭ datorĭ a stărui sĕ luminămŭ opiniunea publică europénă despre situaţiunea nóstră. Amintesce de întemeiarea fóiei »Românische Revue," care asemenea şi-a pusŭ de scopŭ informarea publicului străinŭ despre stările şi nĕcazurile nóstre. (Aprobărĭ.)

In fine d. Babeşŭ vorbesce despre impresiunile ce le-a primitŭ ca deputatŭ naţionalŭ în dietă alăturea cu cei doi colegĭ ai sĕi. Spune, cum la anumite ocasiunĭ dênşii s'au încercatŭ sĕ descopere parlamentului nemulţămirea şi suferinţele poporului românŭ, dér au întêmpinatŭ desaprobarea tuturorŭ corifeilorŭ partidelorŭ maghiare, şi când unulŭ din deputaţii naţionalĭ românĭ a constatatŭ că naţionalităţile nu se bucură nicĭ chiar de scutulŭ legii, i s'a rĕspunsŭ că Românii nu suntŭ bunĭ patrioţĭ şi graviteză în afară. (Vocĭ: Nu'i adevĕratŭ!) Din partea nóstră s'a făcutŭ totŭ, spre a respinge aceste acusărĭ, ér câtŭ pentru acusarea de gravitare în afară, deputaţii românĭ s'au folositŭ de unŭ momentŭ pentru a'şĭ manifesta patriotismulŭ lorŭ, aşa că d. prim-ministru s'a vĕḍutŭ constrînsŭ a declara, că naţionalităţile peste totŭ suntŭ patriotice şi fidele, şi că elŭ are în prepusŭ numai câţĭva agitatorĭ. Dér óre pentru aceştia numai sĕ nu se esecute legile? Pentru agitatorii, carĭ nu esistă?

Stăruindŭ în resistenţa nóstră, încheiă d. Babeşŭ, cu încetulŭ vomŭ dobêndi respectulŭ ce ni se cuvine.

D-lŭ raportorŭ dă apoi cetire următorului:

Proiectŭ de resoluţiune.

Representanţii alegĕtorilorŭ românĭ din mai tóte părţile locuite de Românĭ de sub coróna sf. Stefanŭ adunaţĭ în conferinţă cu scopŭ, de a lua în consideraţiune situaţiunea patriei preste totŭ şi a naţiunii române în deosebĭ şi pe basa acestei situaţiunĭ a se consulta şi a se decide asupra atitudinii alegĕtorilorŭ românĭ faţă cu alegerile pentru cea mai deaprópe dietă din Budapesta —

constatândŭ, că situaţiunea dela 1881 şi 1884 încóce întru nimicŭ nu s'a schimbatŭ în mai bine, că de susŭ dela putere de locŭ nu s'a ţinutŭ sémă de interesele cele adevĕrate ale popórelorŭ, de postulatele bunăstării şi prosperărilorŭ şi în specialŭ de durerile şi trebuinţele poporului românŭ, căcĭ din contră tendinţele de năpăstuire şi prigonire naţională au devenitŭ mai pronunţate, mai aprige şi nesuferite;

constatândŭ prin urmare, că în faţa acestorŭ triste esperienţe Românilorŭ nu le rĕmâne altŭ mijlocŭ legalŭ de apĕrare, decâtŭ resistenţa pasivă cu scopŭ de a conserva, câtŭ mai póte conserva în contra pornirilorŭ de destrucţiune politică, morală şi materială, după seriósă consultare decidŭ:

1. A susţiné şi mai departe programa adoptată la 1881 şi respective 1884, cu unŭ micŭ adausŭ la punctulŭ 7, în care se ḍice că — „Partida naţională va lupta contra tuturorŭ tendinţelorŭ de maghiarisare, manifestate din partea organelorŭ statului", aci adăugêndŭ: „sĕu fiă din orĭ-care altă parte«; acestŭ adausŭ referin-

du-se mai vêrtosŭ la noua apariţiune la forţările de maghiarisare prin reuniunĭ maghiare.

2. A susţinè politica de resistenţă pasivă în modŭ absolutŭ pentru Românii din Transilvania.

3. Cu privire la Românii din părţile ungurescĭ-bănăţene în faţa continueloră experienţe de abusurĭ oficiale la alegerĭ, de nedreptăţirĭ la compunerea listeloră, de influinţărĭ violente şi de formale presiunĭ prin diregătoriile administrative, de corupţiunĭ cu banĭ, cu mâncărĭ şi beuturĭ, ameninţărĭ şi rĕsbunărĭ contra acelora ce au curagiulŭ de a se opune aceloră nelegale şi nemorale mijlóce:

considerândŭ, că prin aceste mijlóce poporulŭ se demoraliséză sistematicesce şi în locŭ de iubire, inimile se umplu de disgustŭ şi dispreţŭ pentru instituţiunile liberale şi chiar pentru scopurile statului şi ale societăţii culte, precum acelea se urmărescŭ de susŭ dela putere prin care greşita atitudine a puterii, patriotismulŭ şi tóte virtuţile cetăţenescĭ neîncetatŭ se subsapă şi ruinéză în poporŭ ceea ce neapĕratŭ trebue sĕ nască cele mai periculóse consecvenţe pentru viitorulŭ patriei, pentru pacea, progresulŭ şi cultura poporeloră;

considerândŭ, că specialŭ şi imediatŭ în ce privesce asemenea modŭ de procedere la alegerĭ, prin acela se face imposibilă libertatea electorală, expresiunea adevĕratei voinţe a alegĕtoriloră, şi prin urmare falsulŭ se introduce în vieţa publică a ţĕrii, se falsifică adevĕrata situaţiune a administraţiunii şi a opiniunii publice, se ascundŭ tóte relele dinaintea chiar acelora, carĭ chiemaţĭ şi putincioşĭ ar fi de a le vindeca;

considerândŭ, că este una dintre cele mai sacre datorinţe patriotice şi morale a inteligenţei şi respective conducĕtoriloră poporului de a ferĭ, — precum prin votŭ onestŭ şi seriosŭ poporulŭ de asemenea distrucţiune şi cădere, totŭ aşa şi patria şi Tronulŭ şi cultura printr'o ţinută raţională a poporului — de asemenea periculŭ; din tóte aceste consideraţiunĭ, abstracţiune făcêndŭ, că după esperienţele câştigate în timpulŭ celorŭ din urmă câteva perióde legislative, sub actualulŭ guvernŭ alŭ ţĕrii, dieta ungară nu ne oferă nicĭ o garanţiă de controlŭ în ceea ce privesce aplicarea legiloră votate de ea şi sancţionate de Corónă;

conferenţa enunţă şi pentru acele părţĭ abstinenţa dela alegerĭ, şi chiar dela mişcările electorale pentru dietă, autorisândŭ comitetulŭ centralŭ ca dintre acele puţine cercurĭ electorale din părţile ungurene şi bănăţene, în carĭ interesele programei şi respective ale partidei nóstre cerŭ admiterea de candidature şi alegerĭ de partida nóstră, la iniţiativa acelora, în înţelegere cu comitetulŭ centralŭ, sĕ pótă face escepţiune.

4. Acéstă atitudine recomandată de conferenţă poporului românŭ şi cu motivele ei esactŭ şi specialŭ espuse şi esplicate printr'unŭ memoriu în numele acestei conferenţe prin mijlocirea unei deputaţiunĭ sĕ se aducă la préînalta cunoscinţă a Corónei, în scopulŭ de a fi apreţiată cum merită ea, dér nu cum o denunţă contrarii.

5. Pentru esecutarea programei şi a concluseloră acestei conferenţe se numesce unŭ comitetŭ centralŭ de 11 membri, însărcinându-se acela a face între marginele legiloră totŭ ce va găsi de lipsă şi folositorŭ, atâtŭ cu privire la cele mai deapróape alegerĭ pentru dietă, câtŭ şi faţă cu alegerile municipale şi póte totŭ întru apĕrarea causei române naţionale şi pentru luminarea opiniei publice în ţéră şi străinătate, în care privinţă se recomandă cea mai viă şi neadormită activitate.

Raportorulŭ V. *Babeşŭ* recomandă acéstă resoluţiune adunărei, declarându-o ca unŭ progresŭ în atitudinea nóstră, şi o rógă ca, décă se póte, sĕ o priméscă în unanimitate. (Aplause îndelungate. Vocĭ: Primimŭ!)

Preşedintele *G. Bariţŭ*: După ce s'au desvoltatŭ aci părerile cumisiunei şi textulŭ resoluţiunei, ve rogŭ sĕ vĕ pronunţaţĭ, décă-lŭ primiţĭ ca basă a desbaterei generale orĭ ilŭ primiţĭ *en bloc*. Este careva contra? (Vocĭ din tóte părţile: Ilŭ primimŭ în totalŭ! Nimenea nu se ridică contra.) Aşader, décă sunteţĭ de acordŭ, ca sĕ se priméscă *en bloc*, enunţŭ că adunarea primesce **cu unanimitate şi en bloc** proiectulŭ presentatŭ de comisiune. (Aplause îndelungate şi însufleţite.)

Preşedintele pune la ordinea ¢ilei alegerea viitorului comitetŭ centralŭ electoralŭ centralŭ. Se suspendă şedinţa pe câtva timpŭ.

După redeschiderea şedinţei, d. *P. Truţa* raportéză mai ânteiu despre socotelele comitetului trecutŭ şi propune sĕ i se dea absolutoriu. — Se primesce.

Totŭ d. *P. Truţa* raportéză mai departe despre propunerea comisiunei în privinţa constituirei noului comitetŭ, accentuândŭ greutatea ce s'a ivitŭ la combinarea persóneloră. In fine citesce lista membriloră propuşĭ, carĭ suntŭ următorii d-nĭ: *George Bariţŭ*, *Vincenţiu Babeşŭ*, *Dr. Iónŭ Raţŭ*, *George Popa*, *Dr. Aurel Mureşianu*, *Iuliu Coroianu*, *Iónŭ Slavicĭ*, *Dr. Neculae Oncu*, *Dr. Vasilie Lucaciu*, *Nicolae F. Negruţŭ* şi *Eugen Brote*. — Truţa propune primirea acestei liste cu adausulŭ ca, în casŭ de abdicere séu altă vacanţă, comitetulŭ sĕ se pótă întregi elŭ insuşĭ. (Vocĭ: Se primesce!) — Preşedintele pune la votŭ lista şi se primesce cu unanimitate. — Se decide mai departe, ca autenticarea protocolului sĕ o facă biuroulŭ.

Preşedintele *G. Bariţŭ* îşĭ esprimă bucuria pentru unŭ resultatŭ atâtŭ de fericitŭ alŭ adunărei, care a adusŭ tóte conclusele în unanimitate. Aruncându-şĭ privirile în trecutŭ, nu póte sĕ nu'şĭ aducă aminte de acele timpurĭ, când o asemenea adunare nicĭ că se putea pomeni. Dér omnipotenţa spiritului timpului a spartŭ barierele ce erau puse desvoltării nóstre şi a frântŭ puterea vechiului despotismŭ, sub care nu ar fi fostŭ cu putinţă întrunirea acestei adunărĭ. Decă, pe lângă spiritulŭ timpului, avemŭ sĕ mulţămimŭ cuiva acéstă schimbare, suntemŭ datorĭ cu recunoscinţă M. Sale Impĕratului şi Regelui nostru, care a făcutŭ sĕ se spargă acele bariere. (Aplause desŭ repetate.) Acesta s'a simţitŭ datorŭ a o accentua cu acéstă ocasiune urândŭ »sĕ trăiască Maiestatea Sa şi Inalta familiă domnitóre«. (Adunarea se ridică şi erupe în strigărĭ de „sĕ trăiască“!)

D. *P. Truţa* după unŭ resultatŭ atâtŭ de frumosŭ alŭ conferinţei, dobênditŭ în deplina înţelegere, propune a se aduce omagiele de recunoscinţă pré demnului Preşedinte alŭ adunării (Aplause) şi totodată şi celorlalţĭ membri, carĭ l'au ajutatŭ în conducerea acestei conferinţe. Rógă pe preşedinte ca pe unŭ iubitŭ părinte de a primi asigurarea sincerei alipirĭ a tuturorŭ, carĭ totdéuna ilŭ vorŭ însoţi, când îi va chiăma a'şĭ împlini datoria pentru scumpa nóstră naţiune. In fine mulţămesce şi membriloră fostului comitetŭ pentru tóte ostenelele lorŭ.

Conferinţa s'a încheiatŭ între repeţite strigărĭ de „sĕ trăiască«!

O scrisóre a d-lui Alexandru Mocsonyi.

„Luminătorulŭ“ publică următórea scrisóre:

Stimate d-le Redactorŭ!

Conferinţa naţională din Timişóra a alesŭ pentru conferinţa din Sibiiu 10 representanţĭ, între aceştia 4 membrii ai familiei mele. Cunoscută e stimaţiloră membri ai conferinţei, carĭ m'au distinsŭ pe mine, resp. pe noi patru, cu onorătórea încredere, că noi de mai multŭ ca unŭ deceniu nu luămŭ parte activă la viéţa politică a patriei; cunoscute li suntŭ şi motivele, carĭ ne decidŭ la o astfelŭ de abstinenţă politică, —le-am arĕtatŭ de repeţite orĭ atâtŭ prin cercurĭ private câtŭ şi în publicŭ; nu mai puţinŭ cunoscutŭ e st. membri ai conferinţei, că aceste motive, durere, nicĭ astă¢ĭ n'au încetatŭ a fi decisătóre — căcĭ ele zacŭ în neschimbata situaţiune a nóstră politică. Contrastulŭ diametralŭ între tendinţele politicei de statŭ, astă¢ĭ domnitóre, carea merge întru a crea unŭ statŭ naţionalŭ-maghiarŭ din Ungaria poliglotă, şi între tendinţele politice ale poporului românŭ, carĭ tindŭ a asigura individualitatea naţională şi a o validita ca unŭ factorŭ politicŭ alŭ Ungariei, precum şi contrastulŭ, care consistă între aceste, pre câtŭ de naturale totŭ atâtŭ de îndreptăţite tendinţe ale fie-cărui poporŭ cu conscinţă de sine, şi între nulificarea politică a Româniloră din Ungaria şi Transilvania, produsă prin regimulŭ de astă¢ĭ în modŭ artificialŭ — aceste douĕ ponderóse contraste suntŭ carĭ imprimă ominosulŭ tipŭ deplorabilei şi nenaturalei situaţiunĭ, în care se află astă¢ĭ naţiunea română în acéstă patriă. Fiăcare Românŭ vede şi simte, că naţiunea sa este eschisă dela o participare conformă dreptului eternŭ şi importanţei sale la binecuvêntările vieţei constituţionale. Fiecare Românŭ a trebuitŭ sĕ facă durerósa esperienţă, că naţiunei sale în constituţionala Ungariă o luptă seriósă, legală, parlamentară, pentru bunulŭ ei dreptŭ şi legitimele sale interese, — i s'au făcutŭ imposibilŭ, parte prin legĭ, parte prin aplicarea lorŭ. Unŭ poporŭ de aprópe trei milióne de suflete trebue sĕ se mulţămescă a vedè cum interesele sale naţionale vitale se represintă prin 3, ¢i trei deputaţĭ, între 450! adecă cam după unŭ milionŭ de poporŭ unŭ deputatŭ naţionalŭ!

Unŭ poporŭ care, în butulŭ împărţirei artificiale a cercuriloră electorale, în circa 70—75 cercurĭ constitue majoritatea impoporaţiunei, trebue sĕ se mulţămescă a vedé, cum representanţii delegaţĭ ai alegĕtoriloră românĭ în adunarea lorŭ generală — ca şi până acum — aşa şi astădată prin constituţionalismulŭ Ungariei şi astă¢ĭ condamnaţĭ vorŭ fi, în preséra marei lupte electorale, în mijloculŭ unei situaţiunĭ critice, ce ameninţă interesele vitale ale naţiunei, cu inima sângerândă, dér cu braţele încrucişate, a constata în faţa ţĕrei şi a Europei artificiala nulificare politică a poporului alŭ doilea, după a sa importanţă, între popórele regnicolarĭ ale corónei St. Stefanŭ, şi prin urmare a pronunţa formalminte passivitatea impusă naţiunei, a renunţa la o luptă electorală fără efectŭ. Conferinţa din Sibiiu de sigurŭ nu va lipsi nicĭ la acéstă ocasiune a ţiné strinsŭ cu îndatinata unanimitate la acele postulate naţionale, carĭ se recerŭ pentru libera validitare politică a individualităţii naţionale a Româniloră din Ungaria şi Transilvania, şi érăşĭ va enunţa în modŭ solemnŭ conclusele sale corĕspundĕtóre. Insĕ asta este totŭ, ce astă¢ĭ ea póte sĕ facă; asta este una din cele puţine libertăţĭ constituţionale, de carĭ şi poporulŭ românŭ până acŭ a pututŭ şi, voimŭ sĕ sperămŭ, că şi astădată va puté face unŭ usŭ neconturbatŭ. Intre astfelŭ de împregiurărĭ, credemŭ că amŭ făcutŭ totŭ ce a¢ĭ putemŭ, décă dechiarămŭ mai dinainte că: aderămŭ fără reservă la conclusele preve¢ibilĭ ale conferinţei din Sibiiu. Aşa pricepêndŭ lucrulŭ, credemŭ, că nu vomŭ greşi, décă în actulŭ de alegere alŭ conferinţei din Timişóra nu privimŭ atâtŭ unŭ mandatŭ pentru conferinţa din Sibiiu, câtŭ mai vêrtosŭ o nouă dovadă a acelei încrederĭ, de carea familia mea din partea poporului românŭ alŭ comitatului Timişŭ totdéuna s'a bucuratŭ şi de carea totdéuna cu mândriă se póte făli. Permite-mĭ decĭ, stimate d-le redactorŭ, ca, după tóte aceste, sĕ esprimŭ

FOILETONŬ.

Horĭ poporale

de prin părţile sătmărene, culese de I. Kováry.

De când te-ai dusŭ băieţele
N'am mai pusŭ la gâtŭ mărgele,
Nicĭ în degete inele
Şi 'n cosiţe floricele.
De când s'a dusŭ bădiţa,
Mi-i pustiă uliţa,
De când s'a dusŭ dumnealui,
N'am datŭ gură nimerui.

***

De-aicĭ păn' la badea meu
Nu-i nicĭ dealŭ, nu-i nicĭ pârĕu,
Numa singurŭ dorulŭ meu,
Nu-i nicĭ dealŭ nu'i nicĭ cărare
Numa dorulŭ meu celŭ mare.
Dorulŭ meu, bade, şi-alŭ tĕu
De s'ar face podŭ mereu,
Ca sĕ trécă doi cu doi
Şi tu bade păn' la noi!

***

Ochĭ mieriĭ, sprincene negre
Iubi-v'aşĭ — draculŭ vĕ crede,
Că sunteţĭ în patru părţĭ
Şi iubiţĭ pe câţĭ vedeţĭ.

***

Pentru badea mieriulŭ
N'aşŭ trece nicĭ pâriulŭ;
Pentru badea ócheşulŭ
Crişulŭ rece şi l'aşŭ trece
Şi-aşŭ gândi, că n'a fostŭ rece.

***

Tufă de păsulă verde,
Trece badea, nu mĕ vede.
Las' sĕ treacă,
Nu mĕ vadă,
C'a veni şi-aceea vreme,
Când m'a cere
Şi n'oiŭ mere.[1]

***

Nu te ţinea, lele, tare,
Nu eşti mândră, numa-ţĭ pare;
De te-ai căta 'ntr'o fântână
Ai fugi o sĕptĕmână.

***

Pânce-sŭ[2] bade cam negruţă,
Nu-sŭ la totŭ ciufulŭ[3] drăguţă;
Păn ţĭ-am fostŭ, bade, ţie
Ţĭ am câtatŭ la omenie,
Dela omeniă 'n josŭ
Rĕmânĭ, bade, sănĕtosŭ
Ca unŭ mĕrŭ putregăiosŭ,

[1]) mere=merge.
[2]) pânce=pentruce.
[3]) ciufŭ=urîtŭ, blăstematŭ, prăpăditŭ.

Şi eu rĕmânŭ sănĕtósă
Ca o viorea frumósă.

***

Bată-te, bădiţă, bată
Voia mea cea supĕrată,
Da mĕ bată şi pe mine
Pânce prindŭ vorbă cu tine.

***

Bade cu clopulŭ[1]) la mână
De dragoste-i pace bună,
Pune, bade, clopu 'n capŭ
De dragoste nu-i bănatŭ.

***

Mâncată-sŭ, Dómne, de rele
Ca holda de păsĕrele,
Şi-sŭ mâncată de streinĭ
Ca holda de boi bĕtrânĭ,
Nicĭ lăsată, nicĭ mâncată
Numa earbă judecată.

***

Trandafirŭ cu frunda désă,
Dulce-i gura de mirésă,
Dér nu-i dulce cum sĕ fiă,
Ci ca strugurulŭ din viă.

***

Am avutŭ o cărăruşe
Pănă la mândra în uşe,
Dér s'a pusŭ unŭ blăstĕmatŭ

[1]) clopŭ=pĕlăriă.

Cărăruşea mĭ'astupatŭ
Totŭ cu spinĭ şi cu nuele
Supĕrarea mândrei mele,
D'apoi supĕrarea mea
Că nu potŭ mere la ea!

***

Dragostea din altŭ satŭ
Ca pânea de cumpăratŭ,
Când o cumperĭ că te bucurĭ
O mânâncĭ şi nu te saturĭ

***

Măgheranŭ de pe fântână,
Am drăguţŭ ca o lumină,
Umblă douĕ sĕ mi-lŭ iee
D-¢eu sĕ nu li-lŭ dee,
Umblă douĕ sĕ-lŭ sărute
D-¢eu nu le ajute.

***

Tuturorŭ lumea li i dragă,
Mie-mĭ e cernelă négră;
Tuturorŭ lumea li-i bună
Dér mie-mĭ e mătrăgună.
Tuturorŭ le pare bine,
C'a picatŭ reulŭ pe mine,
Dér nu-i pară nimerui
C'a pica pe pruncii lui,
Si n'are de ce-i pärea,
Şi pe elŭ póte cădé.

în prețuitulŭ d-tale organŭ, atâtŭ în numele meu câtŭ și în numele celorlalțĭ trei membri ai familiei mele mulțămita nóstră adâncŭ sémțită Românilorŭ timișanĭ și sĕ-i rogŭ totodată a fi încredințațĭ, că îndată ce va fi sositŭ momentulŭ pentru o seriósă acțiune politico-națională — ce póte că se va întêmpla mai curêndŭ decâtŭ cum o credŭ unii — fie-care dintre noi va sta la postulŭ sĕu.

Primesce, d-le, încredințarea distinsei mele stime.

Budapesta, 5 Maiu 1887.

Alesandru Mocsonyi.

SCIRILE ȘILEI.

Ni-se scrie dela *Deșiu*, cu data 8 Maiu c.: Ilustritatea Sa d-nulŭ Episcopŭ din Gherla *Iónŭ Szabo* a dăruitŭ și în anulŭ acesta pentru edificarea bisericei nóstre din Deșiu suma de 300 fl. v. a., carĭ împreună cu ajutórele de mai 'nainte dau frumósa sumă de 1500 fl. v. a., primițĭ din partea P. S. Sale în scopulŭ edificărei nouei nóstre bisericĭ. Astfelŭ deși în anulŭ trecutŭ prin edificarea școlei s'a subțiatŭ capitalulŭ bisericei, totușĭ acela érășĭ s'a sporitŭ la suma de 3500 fl. v. a. Atotŭ-puterniculŭ Dumnedeu sĕ-i dăruiéscă P. S. Sale mulțĭ anĭ ferícițĭ! Dorindŭ în fine, ca fapta nobilă a P. Sale sĕ-șĭ afle mulțĭ imitatorĭ, representanța bisericei nóstre îi aduce prin subscrisulŭ ilustrului părinte și păstorŭ cele mai ferbințĭ mulțămirĭ. — *Petru Mureșianu Sireganulŭ*, curatore bisericescŭ.

—x—

Comitele supremŭ alŭ Brașovului contele Andreiu *Bethlen* a suferitŭ o grea lovitură, murindu'i uniculŭ băétŭ ce-lŭ avea. Condolențele nóstre întristatei familii

—x—

In 7 Maiu n. studenții universitarĭ Ludwig *Szabo* și Ernst *Weidlich* s'au *duelatŭ* în urma unui schimbŭ de cuvinte în cafenea. Weidlich fŭ omorîtŭ.

Vorbirea

ce a ținut'o d-lŭ *Georgiu Popŭ* din Băsescĭ, cu ocasiunea alegerei celorŭ doi delegațĭ pentru adunarea generală electorală din Sibiiu, înaintea unui mare numĕrŭ de inteligință și poporŭ din cerculŭ Cehului.

Onorațĭ alegĕtorĭ și iubițĭ frațĭ!

Dațĭ'mĭ voiă, ca înainte de tóte sĕ-mĭ esprimŭ cea mai mare bucuriă, pentru că Domnia - Vóstră la invitarea mea și a confrațilorŭ mei v'ațĭ înfățișatŭ într'unŭ numĕrŭ așa de mare, încâtŭ deși casa mea este destulŭ de spațiósă, aceea nu este destulŭ de mare, ca sĕ încăpemŭ într'însa și așa suntemŭ silițĭ a ne sfătui sub cerulŭ liberŭ în marea curte și pomposulŭ palatŭ alŭ lui Dumnedeu Săntulŭ. Asta este cea mai mare dovedă, că Onoratŭ Domnia-Vóstrĕ vĕ interesațĭ de sórtea patriei, de sórtea Domniilorŭ Vóstre și a fiilorŭ Domniilorŭ Vóstre, dorindŭ de a vĕ sfătui și consulta despre folosirea dreptului celui mai prețiosŭ într'o țéră constituțională, despre dreptulŭ de alegere de deputațĭ la dieta țĕrei. Decĭ eu vĕ salutŭ pe on. Domnia Vóstrĕ din adênculŭ inimei cu unŭ „bine ațĭ venitŭ, scumpii mei frațĭ!"

Asta a mea salutare cătră Domnia Vóstră este a fratelui cătră frațĭ, a Românului cătră Românĭ; fiindŭ însĕ noi Românĭ și Creștinĭ se cuvine sĕ vĕ salutŭ și de astădată ca înainte cu trei anĭ și cu „Christosŭ a înviatŭ!" precum o face asta lumea mare creștină în ȩilele astea. (Publiculŭ: Adevĕratŭ c'a inviatŭ!)

Venerabilii preoțĭ, bunii nostri frațĭ și părințĭ sufletescĭ, totdeodată credŭ, că în sĕrbătorile Sf. Pascĭ v'au tâlcuitŭ, v'au învĕțatŭ despre marea însemnătate a sântelorŭ cuvinte „Cristosŭ a înviatŭ." Așa ca eu sĕ nu facŭ abusŭ de paciința Domniilorŭ Vóstrĕ, mĕ mărginescŭ numai la resumarea acelei învĕțăturĭ pe scurtŭ în câteva cuvinte. „Christosŭ a înviatŭ" are ințelesulŭ, că omenirea prin însușĭ Fiiulŭ lui Dumnedeu Isusŭ Cristosŭ este réscumpĕrată și mântuitŭ din pĕcatulŭ strămoșescŭ, însémnă, că pădindŭ poruncile lui Dumnedeu: *„Iubesce pe Domnulŭ Dumnedeulŭ tĕu din tótă inima și sufletulŭ tĕu" și că „ce ție nu-ți place altuia nu face"* — vomŭ învia și noi pentru viéța vecînică și fericită; însémnă că a învinsŭ dreptatea lui Dumnedeu asupra nedreptății, asupra infernului.

Sute și mii de anĭ a trebuitŭ sĕ aștepte omenimea până ce a sositŭ Christosŭ mântuitorulŭ și dătătorulŭ de viéță vecînică. Este, iubițĭ frațĭ, unŭ semnŭ bunŭ, unŭ omen bunŭ, cum ȩiceau străbunii noștri, că împreurările suntŭ astfelŭ întocmite, că noi convenimŭ de nou în aste sfinte ȩile ale mântuinței, sĕ sperămŭ tare, că nu este departe nicĭ mântuința nóstră cea luméscă.

Sute și peste mii de anĭ așteptămŭ și noi Românii după Mesia politicŭ, care sĕ ne dea mântuință și viéță fericită pe acestŭ pămêntŭ.

Eu, ca unulŭ dintre cei mai micĭ învĕțăcei ai politicei nóstre de mântuință, voiu sĕ vorbescŭ despre căile și mijlócele, care urmându-le'șĭ cei folosindu-ne vomŭ câștiga mântuință; și ca contrarii noștri politicĭ sĕ nu pótă, după cum le este firea și voința lorŭ, a'mĭ da mie în gură alte cuvinte decâtŭ cele care le-am rostitŭ, tractândŭ despre materia politică, voiu vorbi din scrisóre.

Ni se cuvine nouĕ Românilorŭ, ca bunilorŭ patrioțĭ ce suntemŭ, sĕ ne dămŭ sémă înainte de tóte de datorințele nóstre, și numai apoi, décă vomŭ vedé, că noi acelea le împlinimŭ, sĕ ne ocupămŭ și cu drepturile nóstre civice, ce ne este datorŭ statulŭ a ni-le da în schimbŭ pentru împlinirea datorințelorŭ.

Datorĭ suntemŭ înainte de tóte a nutri și păstra credința nóstră ereditŭ din moșĭ și strămoșĭ cătră Augustulŭ nostru Monarchŭ, Maiestatea Sa Impĕratulŭ și Regele nostru apostolicŭ Franciscŭ Iosifŭ I., căruia dimpreună cu gloriósa casă domnitóre ca supușĭ credincioșĭ și lealĭ sĕ-i aducemŭ ca totdéuna și de astă-dată omagiulŭ nostru și sĕ ȩicemŭ din adênculŭ sufletului nostru, că bunulŭ Dumnedeu sĕ-lŭ trăiască! (Strigăte prelungite cu entusiasmŭ de repețite orĭ: Vivatŭ! sĕ trăiască!).

Datorĭ suntemŭ a respecta și înplini legile țĕrei făcute prin dietă și sancționate prin Maiestatea Sa Regele Apostolicŭ în urmarea cărora suntemŭ datorĭ: a ne da darea de sânge și de banĭ, adecă a ne da fii noștri în armata Maiestății Sale, ca cătane în armata comună și a honvedilorŭ și la porunca Maiestății Sale, datorĭ suntemŭ și noi ca glotașĭ a lua arma în mână pentru apĕrarea patriei în contra dușmanului, vină acela din orĭ-ce parte a lumei.

Datorĭ suntemŭ a ne plăti darea, adecă a purta povara și greutățile țĕrei și atuncĭ când noi și familia nóstră răbdămŭ neajunsurĭ. Datorĭ suntemŭ sĕ iubimŭ pre toțĭ patrioții și concetățenii noștri, deși nu suntŭ de o limbă și naționalitate cu noi. Datorĭ suntemŭ a respecta cu iubire frățéscă drepturile acelora. Datorĭ suntemŭ în puterea legei a ne supune guvernului Maiestății Sale, prin urmare și tuturorŭ deregĕtoriilorŭ, cărĭ lucră în esecutarea legilorŭ patriei.

Datorințele aci registrate suntŭ numai cele mai de căpetenĭă, cele mai principale, din care mai provinŭ o mulțime altele și noi acelea tóte le împlinimŭ, de multe orĭ cu cea mai mare abnegațiune, detrăgêndŭ cele mai de lipsă dela noi și familia nóstră, le împlinimŭ așa credinciosŭ, cât nimenea nu póte fi în dreptŭ a susține și a dovedi contrariulŭ față de noi.

Mai rĕmânŭ datorințele cătră sânta nóstră biserică, scólă, comitatŭ, comună și multe suntŭ datorințele nóstre, derŭ noi ca patrioțĭ bunĭ acelea tote le împlinimŭ.

Trăgêndŭ sémă de datorințele nóstre, sĕ vedemŭ, ce drepturĭ avemŭ, carĭ trebue sĕ ni le dea statulŭ constituționalŭ în schimbŭ pentru împlinirea datorințelorŭ?

Statulŭ este datorŭ a ne apĕra țera și vetrile nostre strămoșescĭ, a ne apĕra persóna și averea nóstră; a aduce legĭ, sub scutulŭ cărora sĕ putemŭ duce o viéță pacînică. Cu atâta este datorŭ și celŭ mai absolutisticŭ statŭ cetățenilorŭ sĕi. (Va urma)

Din comitatulŭ Făgărașului, Aprilie 1887.

Domnule Redactorŭ! Restaurarea amploiaților comunalĭ din acestŭ comitatŭ s'a efectuitŭ preste totŭ locului, dér nicĭ într'unŭ ȩiarŭ nu am vĕȩutŭ nicĭ o corespondință referitóre la acestŭ obiectŭ. Omenii neprecupațĭ vorŭ presupune póte, că aci au decursŭ tóte lucrurile așa de bine și netedŭ, încâtŭ opiniunea publică nu mai trebue sĕ aĭă nicĭ unŭ incidentŭ.

Am cetitŭ din alte comitate multe plânsorĭ de ale Românilorŭ, ce le îndură dela stăpânitorii ȩilei. Cum în cutare comitatŭ municipiulŭ a votatŭ dare pentru »kulturegylet«, cum în cutare cercŭ pretorele a denumitŭ pe primarii comunalĭ din propria autoritate, cum din cutare comună locuitorii, carĭ au făcutŭ opositiune, au fostŭ ferecațĭ în lanțurĭ și trimișĭ la rĕcóre; tóte acestea le-am cetitŭ și am admiratŭ îndelunga răbdare a Românului, care nu'șĭ perde „cumpĕtulŭ", nicĭ când vede, că i se face cea mai mare nedreptate.

Oltenii noștri suntŭ nisce ómenĭ, carĭ țînŭ la dreptturile lorŭ. Se póte observa acésta din atitudinea lorŭ atâtŭ întru căutarea dreptului privatŭ, câtŭ și la alegerĭ. Nu sciu ce póte sĕ fiă însĕ causa, că în ce atinge restaurarea amploiaților comunalĭ — deși pe unele locurĭ s'au întêmplatŭ incidente regretabile — se observă tăcerea pescelui.

Causa acestei tăcerĭ este a se căuta în idolența ómenilorŭ noștri față cu ȩiaristica, precum și în pré marea lipsă de interesŭ față cu orĭ ce propășire pe terenulŭ culturei. Cunoscințele ce și-le câștigă inteligența nóstră dela sate în seminare și preparandii suntŭ mai mult numai o pregătire pentru ulteriora desvoltare. Eșindŭ ei însĕ la sate, nu numai că nu se desvóltă, ci în mare parte ișĭ perdŭ mai cu totulŭ chiarŭ și cunoscințele câștigate deja, pentrucă *nu cetescŭ mai nimicŭ*. Chiarŭ și acele ȩiare, carĭ se prenumĕră pe spesele comunei, rĕmânŭ adese-orĭ necetite de nimenĭ, ér prenumerațĭ la ȩiare între preoțĭ și învĕțătorĭ suntŭ fórte puținĭ față cu cerințele timpului de adĭ. De aci provine că mulțĭ, chiar și dintre preoțĭ, nu suntŭ în stare sĕ scrie nicĭ chiarŭ unŭ simplu raportŭ despre evenimentele mai însemnate din jurulŭ lorŭ, nu sciu ce se petrece în lume, nu cunoscŭ terenulŭ politicŭ pe care se află și nu sciu prin urmare apĕra interesele poporului, nu sciu sĕ-șĭ câștige autoritate și respectŭ înaintea străinilorŭ. Apoi décă preoții și învĕțătorii nu cetescŭ nimicŭ și mergŭ îndĕrĕtŭ în locŭ de a înainta, ce progresŭ putemŭ sĕ așteptămŭ dela poporŭ? Copii țĕranilorŭ noștri învĕță la satŭ a scrie și a ceti, dér fiindcă profesiunea lor este economia câmpului, copilulŭ eșindŭ din anii de scólă nu mai prinde condeiulŭ în mână, de cetitŭ ar ceti bucurosŭ, dér n'are cărțĭ, n'a cetitŭ póte nicĭodată nisce istoriόre frumóse și alte scrierĭ potrivite pentru elŭ și de aceea devine nepăsătorŭ față cu cartea și la urmă ișĭ uită cu totulŭ chiarŭ și a ceti. Uniculŭ mijlocŭ mântuitorŭ contra acésta ar fi *întemeiarea de bibliotecĭ poporale.*

Nu se póte cere ca fiă-care preotŭ și fiă-care învĕțătorŭ sĕ dispună de bibliotecĭ bogate, dér e neaparatŭ de lipsă, ca în fiă-care centru, în fiă-care cercŭ, sĕ-șĭ fundeze toțĭ împreună câte-o bibliotecă comună românéscă. Pentru poporŭ însĕ numai voință sĕ fiă, căcĭ nisce bibliotecĭ portative se potŭ face fórte ușorŭ și cu spese puține, ér folosulŭ lorŭ nu se póte trage la îndoială.

Pentru preoțĭ însĕ în prima liniă se cere sĕ cetéscă ȩiare, și încă ȩiarele nóstre politice românescĭ; nu este iertatŭ sub nicĭ o împrejurare, ca în casa fiă-cărui preotŭ și învĕțătorŭ sĕ nu fiă celŭ puținŭ unŭ singurŭ ȩiarŭ românescŭ, căcĭ décă aceștia nu vorŭ fi în curatŭ cu cele ce se scriu în ȩiarele nóstre naționale, nu potŭ cunósce adevĕratulŭ periculŭ ce amenință pe poporulŭ nostru, nu cunoscŭ stratagema dușmanilorŭ și nu suntŭ în stare sĕ apere interesele poporului.

După premiterea causei, voiu sĕ mĕ întorcŭ la efectŭ, sĕ vĕ enumĕrŭ câteva casurĭ de volniciă sĕvîrșite în detrimentulŭ poporului nostru, fără ca inteligența nóstră sĕ-șĭ facă datoria, spre a face sĕ se respecte dreptulŭ poporului:

In comuna Arpașulŭ superiorŭ, după câtŭ sunt informatŭ, s'au opusŭ ómenii, ca sĕ nu mai restaureze de primarŭ pe unŭ numitŭ Dateșŭ, care a întratŭ în céta mameluceścă, ér de afacerile comunei nu îngrijesce aprópe cu nimicŭ. La unŭ pretinsŭ rivalŭ alŭ aceluia, Vizante, i s'a pusŭ focŭ, i-au arsŭ tóte superedificatele și vr'o optŭ vite în grajdŭ. Sĕ înțelege, că compătimirea și indignarea locuitorilorŭ a crescutŭ față de asemenea fapte barbare. La ȩiua de alegere pretorulŭ Aldulеanŭ Mețianŭ însoțitŭ de câțiva gendarmĭ a eșitŭ în comună, ca sĕ facă alegere. Poporulŭ dela micŭ până la mare a strigatŭ, că Dateșŭ ca primarŭ nu le mai trebuesce. Mulțĭ au străbătutŭ și în casă și era sĕ se întêmple incidente regretabile, décă nu era gendarmeria sĕ-i împedece. Pre lângă totŭ protestulŭ locuitorilorŭ, Dateșŭ fŭ întăritŭ ca primarŭ din partea pretorelui, ér după alegere au fostŭ citațĭ ca vr'o 100 locuitorĭ la Arpașulŭ inferiorŭ, unde pe vre-o 50 de inșĭ dintre ei i-au legatŭ în lanțurĭ și i-au trimisŭ la Făgărașŭ pentru a fi arestațĭ.

Acésta s'a întêmplatŭ într'unŭ cercŭ, unde e pretore de Românŭ, și încă neoșŭ, fără ca sĕ dea cineva publicității acéstă volniciă administrativă.

In Scoreiu de asemenea s'au restauratŭ totŭ cei vechĭ, măcarŭ că și aci au protestatŭ alegĕtorii contra alegerii, fiindŭ-că actualii primarĭ nu au nicĭ unŭ meritŭ pentru poporŭ.

In Sărata, contra protestului alegĕtorilorŭ, s'a restauratŭ totŭ unŭ individŭ, care de asemenea nu are nicĭ unŭ meritŭ pentru poporŭ. S'au mai întêmplatŭ și în alte comune asemenea acte de volniciă, dér cei interesațĭ vĕdŭ că tacŭ. Póte că tăcerea de multe orĭ e mai bună.

Altcum acum, când e lumea banchetelorŭ, sĕ nu ne mirămŭ, că și ca primarĭ potŭ ajunge numai de aceia, carĭ au banĭ sĕ benchetuéscă cu egalii lorŭ. Numai unde lipsescŭ astfelŭ de indivițĭ se lasă voiă liberă alegĕtorilorŭ.

Voindŭ a fi drepțĭ, trebue sĕ observămŭ, că actualulŭ pretorŭ din cerculŭ Arpașiului, ca omŭ nou, s'a lăsatŭ a fi sedusŭ de dróia de argațĭ ce'lŭ încungiură. Sĕ sperămŭ însĕ, că décă va fi mai multŭ timpŭ în truntea cercului, va repara greșelele comise.

Observatorulŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

AGRAMŬ, 11 Maiu. — Dieta e convocată pentru ultima sesiune pe ȩiua de 23 Maiu n.

BERLINŬ, 11 Maiu. — Impĕratulŭ cu greu va visita Gasteinulŭ, fiindŭ că înalta posițiune muntósă nu mai e suportabilă pentru sănătatea împĕratului.

PARISU, 11 Maiu. — Proiectulŭ de lege asupra mobilisării ce se va face ca probă în Octomvre preliminéză cheltuelile cu cincĭ milióne.

SOFIA, 11 Maiu. — După reîntórcerea regențilorŭ și a lui Stoilow se va convoca Marea Sobraniă, spre a reînoi plenipotențele regențilorŭ.

BERLIN, 11 Maiu. — Proiectulŭ de vamă pe cereale și legea de închidere a granițelorŭ se ȩice că vorŭ fi în curêndŭ presentate. Se vorbesce, că vama pe sĕcară se va spori la 5, vama pe grâu la 6 mărcĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

Cursulŭ la bursa de Viena
din 10 Maiu st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	100 20
Rentă de hârtiă 5%	88.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 60
Bonurĭ rurale ungare	104 80
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.70
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75
Bonurĭ rurale transilvane	104 60
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinu ung.	99.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.75
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	124 —
Renta de hârtiă austriacă	81 20
Renta de arg. austr.	82 35
Renta de aurŭ austr.	111 90
Losurile din 1860	135.40
Acțiunile băncel austro-ungare	876 —
Act. băncel de creditŭ ung.	282 25
Act. băncel de creditŭ austr.	279.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 98
Napoleon-d'orĭ	10 05
Mărcĭ 100 imp. germ.	62 27
Londra 10 Livres sterlinge	126 97

Bursa de Bucuresci.
Cota oficială dela 24 Aprilie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	91—	92—
Renta rom. amort. (5%)	94—	94½
» convert. (6%)	88—	88½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	35—	37—
Credit fonc. rural (7%)	104¾	105¼
» „ „ (5%)	88½	89—
» » urban (7%)	101½	102—
» » „ (6%)	94½	95½
» » » (5%)	85—	85½
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	15.75	16.75
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.02

Cursulu pieței Brașovŭ
din 11 Maiu st. n. 1887.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.60	8.62
Argint românesc	8.50	8.54
Napoleon-d'orĭ	9.99	10.03
Lire turcescĭ	11.35	11.40
Imperialĭ	10.35	10.40
Galbenĭ	5.93	5.97
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	101.—	102.—
„ » „ 5%	98.—	99.—
Ruble Rusescĭ	111.—	112.—
Discontulŭ	7—10% pe anŭ.	

TARIFA
anunțurilorŭ și inserțiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. —cr. 6.
Pentru inserțiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ
Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa micĕ	12.44	—	11.19	—
			11.31	
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirișŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6.03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10 05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladany	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mezŏ-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	--
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11.19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mică	3.36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4.52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5.07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10.42	--
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12.18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4.16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6.40
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10.07	—	6.10
Banița	10.48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.81

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ